

Pradžia>Kreipimasis į teismą>ES ir nacionalinės teisės sistemos>Specializuoti nacionaliniai teismai Specializuoti nacionaliniai teismai

Prancūzija

Šiame skyriuje rasite Prancūzijos konstitucinių ir administracinių teismų apžvalgą.

Konstitucinė Taryba

Konstitucinė Taryba (*Conseil constitutionnel*), įsteigta 1958 m. spalio 4 d. pagal **Penktosios Respublikos Konstituciją**, nėra nei bendrosios kompetencijos, nei administracinių teismų hierarchijos viršūnėje. Šiuo požiūriu ji nėra **aukščiausiasis teismas**.

Konstitucinę Tarybą sudaro **devyni nariai**, jos sudėtis kas treji metai vienu trečdaliu atnaujinama. Jos narius **tik vienam devynerių metų laikotarpiui** skiria respublikos prezidentas ir abiejų parlamento rūmų (Senato ir Nacionalinės Asamblėjos) pirmininkai. **Buvę respublikos prezidentai** *ex officio* dalyvauja Konstitucinės Tarybos veikloje, jeigu neužima su Tarybos nario įgaliojimais nesuderinamų pareigų, priešingu atveju jie negali dalyvauti posėdžiuose. Respublikos prezidentas vieną iš Konstitucinės Tarybos narių skiria **Konstitucinės Tarybos pirmininku**.

Norintiesiems tapti Konstitucinės Tarybos nariais netaikomi jokie **amžiaus ar profesijos reikalavimai**. Vis dėlto nario funkcijos yra **nesuderinamos** su vyriausybės arba Ekonomikos ir socialinių reikalų tarybos nario pareigomis ir su jokiais per rinkimus gautais įgaliojimais. Be to, jos nariams taikomi tokie pat profesinio nesuderinamumo reikalavimai, kaip ir parlamento nariams.

Konstitucinė Taryba yra **nuolatinė institucija**, jos sesijų dažnumas priklauso nuo to, kaip dažnai jai pateikiami prašymai. Ji posėdžiauja ir sprendimus priima tikta **plenariniame posėdyje**. Jos sprendimams taikoma **kvorumo taisyklė**, pagal kurią posėdyje faktiškai turi dalyvauti **septyni teisėjai**. Jeigu balsai pasidalija po lygiai, lemiamas yra pirmininko balsas. Atskirosios nuomonės pateikti negalima. Diskusijos ir balsavimas sesijoje bei plenariniame posėdyje **yra nevieši ir neskelbiami**.

Procedūra yra rašytinė, joje dalyvauja abi šalys. Tačiau su rinkimais susijusiose bylose šalys gali prašyti būti išklaustos. Be to, nagrinėjant prioritetinius konstitucingumo klausimus šalys ar jų atstovai yra išklausomi per posėdį.

Konstitucinės Tarybos dalykinio teisingumo **prerogatyvas** galima suskirstyti į dvi kategorijas.

Jurisdikcija, apimanti dviejų skirtingų tipų bylas

Bylos dėl teisės aktų

Konstitucingumo ex ante kontrolė yra abstrakti, bendriesiems įstatymams ar tarptautiniams įsipareigojimams ji neprivaloma, o konstituciniams įstatymams ir parlamento rūmų darbo taisyklėms – privaloma. Ji vykdoma pateikus prašymą po balsavimo parlamente, tačiau prieš paskelbiant įstatymą, ratifikuojant arba patvirtinant tarptautinius įsipareigojimus ir įsigaliojant parlamento rūmų darbo taisyklėms. Politinė institucija (respublikos prezidentas, ministras pirmininkas, Nacionalinės Asamblėjos arba Senato pirmininkas) arba 60 Nacionalinės Asamblėjos narių, arba 60 Senato narių neprivalo, bet gali pateikti prašymą dėl neprivalomų klausimų.

Išimtinė konstitucingumo kontrolė buvo įdiegta 2010 m. kovo 1 d., įsigaliojus su prioritetiniu konstitucingumo klausimu susijusioms nuostatomis. Nuo tada visi teisės subjektai teismo nagrinėjamoje byloje gali užginčyti teisės akto nuostatos atitiktį Konstitucijoje garantuojamoms teisėms ir laisvėms. Valstybės Taryba (Vyriausiasis administracinis teismas) ar Kasacinis teismas šį klausimą gali perduoti svarstyti Konstitucinei Tarybai, kuri sprendimą priima per tris mėnesius. Į Konstitucinę Tarybą, kuri **priima sprendimus** dėl įstatymams ir kitiems teisės aktams **priskiriamų galių**, vykstant teisėkūros procedūrai gali kreiptis šią procedūrą vykdančių parlamento rūmų (Nacionalinės Asamblėjos arba Senato) pirmininkas ar vyriausybė arba vėliau – ministras pirmininkas, siekdamas tam tikrai teisės akto nuostatai suteikti mažesnę galią.

Su rinkimais ir referendumais susijusios bylos

Konstitucinė Taryba priima sprendimus dėl **respublikos prezidento rinkimų ir referendumų**, kurių rezultatus ji skelbia, **teisėtumo**. Ji taip pat priima sprendimus dėl rinkimų teisėtumo, taip pat dėl parlamento narių teisės būti kandidatais ir kandidatūrų atmetimo.

Rinkėjai gali nevaržomai kreiptis į Tarybą rinkimų klausimais, ir tokių kreipimūsi gerokai padaugėjo priėmus teisės aktus dėl rinkimų išlaidų finansavimo ir finansavimo kontrolės. Taryba dėl rinkimų išlaidų priima sprendimą, kai į ją (apeliacine tvarka) kreipiasi parlamento ir prezidento rinkimuose dalyvaujantys kandidatai.

Konsultavimo kompetencija

Konstitucinė Taryba paskelbia savo nuomonę, jeigu valstybės vadovas su ja oficialiai konsultuojasi dėl **Konstitucijos 16 straipsnio** įgyvendinimo (**visų įgaliojimų krizės laikotarpiu**), o vėliau – dėl šioje srityje priimtų sprendimų.

Be to, vyriausybė konsultuojasi su Taryba dėl **teisės aktų tekstų, susijusių su respublikos prezidento rinkimų ir referendumo organizavimu**.

Visi sprendimai priimami vienoda forma; juos sudaro:

taikomų teisės aktų nurodomosios dalys ir su procedūra susiję aspektai,

motyvai, išvardijami konstatuojamosiose dalyse, kuriose analizuojami nurodytieji pagrindai, nurodomi taikomi principai ir atsakoma į prašymą, rezoliucinė dalis pateikiama straipsniuose, kuriuose išdėstomas priimtasis sprendimas.

Sprendimai privalomi valdžios institucijoms ir visoms administracinėms bei teisminėms institucijoms. Jų **apskūsti** negalima. **Res judicata galios principas** taikomas ne tik sprendimo rezoliucinei daliai, bet ir motyvams, kurias ji pagrįsta. Tačiau Konstitucinė Taryba priima prašymus ištaisyti korektūros klaidas. Nuostata, kuri atlikus *ex ante* kontrolę pripažįstama prieštaraujanti Konstitucijai, negali būti skelbiama ar pradėta taikyti.

Nuostata, kuri išnagrinėjus prioritetinį konstitucingumo klausimą pripažįstama prieštaraujanti Konstitucijai, yra panaikinama nuo Konstitucinės Tarybos sprendimo paskelbimo dienos arba nuo tame sprendime nurodytos vėlesnės dienos. Konstitucinė Taryba nustato sąlygas ir apribojimus, kuriuos taikant nuostatos poveikis gali būti užginčytas.

Su rinkimais susijusiose bylose priimamų sprendimų poveikis gali būti įvairus – nuo balsavimo biuletenių iki pačių rinkimų panaikinimo. Kandidatas gali būti paskelbtas neturinčiu teisės būti kandidatu ir (arba) išrinktasis asmuo gali būti atstatdyntas.

Apie sprendimus **pranešama** šalims ir jie **skelbiami Prancūzijos Respublikos oficialiajame leidinyje** kartu su parlamento prašymo tekstu ir vyriausybės pastabomis, kai sprendimas priimamas atlikus *ex ante* kontrolę.

Galiausiai visi nuo Konstitucinės Tarybos sukūrimo priimti sprendimai skelbiami **Konstitucinės Tarybos interneto svetainėje**.

Administraciniai teismai

Administracinių teismų funkcijos

Viešojo administravimo įstaigų norminių teisės aktų kontrolę užtikrina **nuo administravimo įstaigų nepriklausomi administraciniai teismai** (administravimo ir teismų funkcijos yra atskirtos), kurie skiriasi nuo bendrosios kompetencijos teismų (taikomas teismų dualizmo principas). Kontrolę taip pat gali vykdyti administravimo įstaigos, tačiau tokiu atveju atliekama šių įstaigų sprendimų teisminė priežiūra.

Administracinis teismas yra pirmosios instancijos bendrosios kompetencijos administracinis teismas. Administracinių teismų specializacija yra labai įvairi: finansines bylas nagrinėjantys teismai (regioninės audito kolegijos ir Audito Rūmai), **socialinės paramos bylas nagrinėjantys teismai** (teritorinių administracinių vienetų (departamentų) komisijos ir Centrinė socialinės paramos komisija), **profesinės drausmės bylas nagrinėjantys teismai** (Fiskalinės ir finansinės drausmės teismas, Aukščiausioji teisėjų taryba, profesinės drausmės teismai, universitetiniai teismai ir kt.).

Iš esmės jų sprendimai apeliacine tvarka apskundžiami **apeliaciniams administraciniams teismams**, kurių sprendimus kasacine tvarka nagrinėja **Valstybės Taryba** (Vyriausiasis administracinis teismas). Valstybės Taryba ne tik atlieka kasacinio teismo funkcijas ir, kaip šis teismas, tik tikrina, ar priimant Valstybės Tarybai užginčytus teismų sprendimus tinkamai laikytasi procedūrinių taisyklių ir teisės normų, bet ir tam tikrose bylose, kaip antai susijusiose su reglamentuojamojo pobūdžio ministrų priimtais teisės aktais, priima pirmą ir galutinį sprendimą.

Abiejų sistemų teismų **jurisdikcijos konfliktus** sprendžia Konfliktų teismas, kurį sudaro po tiek pat Kasacinio teismo ir Valstybės Tarybos narių. Konstitucinė Taryba prižiūri įstatymų atitiktį Konstitucijai; viešojo administravimo įstaigų norminių teisės aktų ar veiksmų ji nenagrinėja.

Administracinių teismų vidaus struktūra

Administracinius teismus (jų yra 42) ir **administracinius apeliacinius teismus** (jų yra 8) sudaro **kolegijos**, kurių skaičius ir specializacija priklauso nuo to, kokie yra teismo nariai ir kokią teismo vidaus struktūrą pasirenka jo vadovas. Valstybės Taryba turi vienintelį už teismo funkcijų vykdymą atsakingą skyrių (Bylų skyrių); kitų administracinių skyrių užduotis – atlikti Valstybės Tarybos konsultavimo funkciją.

Bylų skyrių sudaro dešimt tam tikrose srityse specializuotų poskyrių. Sprendimus bendrosios kompetencijos srityje priima du tokie poskyriai (devyni nariai); jeigu byla sudėtingesnė arba reikalingas atidesnis nagrinėjimas, ji gali būti nagrinėjama Bylų skyriuje (dalyvaujant poskyrių pirmininkams, Bylų skyriaus pirmininkui ir jo pavaduotojams; septyniolika narių) arba Bylų asamblėjoje (dalyvaujant skyrių pirmininkams, pirmininkaujant Valstybės Tarybos pirmininko pavaduotojui; trylika narių).

Administracinių teismų narių statusas

Administracinių teismų nariai paprastai neturi teisėjo statuso Prancūzijos Konstitucijoje nurodyta prasme, nes šis statusas suteikiamas tik bendrosios kompetencijos teismų sistemos nariams. Jiems suteiktas bendrasis valstybės tarnautojo statusas. Todėl administracinių teismų nariams taikomuose teisės aktuose ilgą laiką nebuvo jokių konkrečiai jiems skirtų taisyklių, kurios skirtųsi nuo kitiems valstybės tarnautojams taikomų taisyklių. Tačiau XX a. devintajame dešimtmetyje ši padėtis keitėsi – sustiprintas **administracinių teismų narių nepriklausomumas**, todėl šiuo metu dažniausiai linkstama juos prilyginti teisėjams; be to, taip jie apibūdinami kai kuriuose teisės aktuose, o visomis taisyklėmis, kuriomis reglamentuojama jų karjera, jiems *de facto* užtikrinamas visiškas nepriklausomumas.

Bendrosios kompetencijos teismų teisėjai priklauso vienai bendrai sistemai, o administracinių teismų teisėjai priskiriami dviem skirtingoms sistemoms: Valstybės Tarybos narių ir administracinių bei administracinių apeliacinių teismų narių sistemoms.

Tačiau nors jiems taikytos taisyklės ilgą laiką buvo surašytos skirtinguose teisės aktuose, ir Valstybės Tarybos nariams, ir administracinių bei administracinių apeliacinių teismų nariams nuo šiol taikomos Administracinės teisės kodekso nuostatos.

Šių sričių teisinių duomenų bankai

Prancūzijoje prie teisinių duomenų bazių galima prisijungti internetu. Taigi svetainėje [Légifrance](#) pateikiama:

duomenų bazėje JADE – Valstybės Tarybos ir Konfliktų teismo sprendimai, administracinių apeliacinių teismų sprendimai ir tam tikri administracinių teismų sprendimai;

duomenų bazėje CONSTIT – Konstitucinės Tarybos sprendimai.

Ar duomenų banku galima naudotis nemokamai?

Taip, duomenų banku galima naudotis **nemokamai**.

Trumpas turinio aprašymas

Duomenų bazėje JADE patalpinta 230 000 sprendimų, kasmet įtraukiama 12 000 sprendimų, o duomenų bazėje CONSTIT galima rasti 3 500 sprendimų, kasmet įtraukiama 150 sprendimų.

Susijusios nuorodos

Teismų jurisdikcija. Prancūzija

Paskutinis naujinimas: 17/01/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.